

RĂSPUNDEREA CIVILĂ PENTRU ÎNCĂLCAREA DREPTULUI LA
REPUTAȚIE AL SOCIETĂȚILOR REGLEMENTATE DE LEGEA
NR. 31/1990 PRIVIND SOCIETĂȚILE SĂVÂRȘITĂ PRIN
INTERMEDIUL INTERNETULUI

CIVIL LIABILITY FOR VIOLATION ON THE INTERNET OF THE
RIGHT TO REPUTATION OF COMPANIES REGULATED BY LAW
NO. 31/1990 ON TRADING COMPANIES

MARIA DUMITRU¹

Rezumat: Pornind de la premisa că persoanelor juridice ar trebui recunoscute câteva dintre drepturile personalității – printre care și dreptul la bună reputație – ne-am propus să abordăm câteva aspecte particulare ale condițiilor răspunderii civile, particularități generate de mijlocul specific prin care este săvârșită fapta ilicită cauzatoare de prejudicii și anume internetul. În acest context, vom încerca să creionăm criteriile de care instanța ar putea ține seama în evaluarea prejudiciului material. În privința prejudiciilor nepatrimoniale ar fi de clarificat dacă societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 privind societățile sunt îndreptățite a obține repararea prejudiciilor nepatrimoniale – daune morale – și, în caz afirmativ, care ar fi cerințele probatorii ce incumbă societății prejudiciate.

Cuvinte-cheie: daune morale persoane juridice, prejudiciu nepatrimonial, drept la reputație persoană juridică, încălcare dreptul personalității prin internet

Abstract: Assuming that legal persons should also be recognized some of the personality rights – including the right to a good reputation – we intend to address some particularities of the civil liability generated by the specific mean in which the damaging action is committed, the internet. In this context, we will try to outline the criteria a court could use in evaluating the pecuniary damages. Regarding the non-pecuniary damages, it is still to be clarified whether companies under the provisions of Law no. 31/1990 on trading companies are entitled to reparation of non-pecuniary

---

¹ Conf. univ. dr., Facultatea de Drept și Administrație Publică, Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava.

damages – moral damages – and if this is the case, what are the requirements in the burden of proof of the injured company.

Keywords: moral damages legal person, non-pecuniary damages, a legal person's right to reputation, personality rights infringement on the internet

1. **Prezentarea temei.** Dezvoltarea internetului a transformat difuzarea și receptarea informațiilor într-un fenomen global, ceea ce are un impact deosebit asupra dreptului. Ca urmare, în prezent, există numeroase categorii juridice care solicită cel puțin o nuanțare, dacă nu o reformare, a conștientizării atunci când sunt avute în vedere în raport cu relații care se desfășoară prin internet. Este și cazul condițiilor răspunderii civile care dobândesc particularități atunci când mijlocul specific prin care este săvârșită fapta ilicită cauzatoare de prejudicii este internetul. În acest context, vom încerca să creionăm criteriile de care instanța ar putea ține seama în evaluarea prejudiciului material suferit de persoanele juridice – victime ale unor asemenea fapte. În privința prejudiciilor nepatrimoniale ar fi de clarificat mai întâi dacă persoanele juridice, în general, și societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 privind societățile², în particular, sunt îndreptățite a obține repararea prejudiciilor nepatrimoniale prin acordarea de daune morale și – în caz afirmativ – care ar fi cerințele probatorii ce incumbă societății prejudiciate prin încălcarea dreptului la reputație.

2. **Realitatea.** În ultimul timp ni se întâmplă frecvent să citim pe Facebook postări ce cuprind aspecte negative, critici cu privire la conduita în afaceri a unui anumit comerciant sau la calitatea produselor acestuia; eventual ne exprimăm acordul/dezacordul cu privire la conținutul mesajului sau îl distribuim ori adăugăm un comentariu. Foarte des întâlnite sunt și „listele negre” publicate pe internet, în care sunt menționați anumiți comercianți ca fiind răi platnici, „țepari” etc., iar pe forumul de discuții al acestor pagini de internet se regăsesc numeroase comentarii.

Exemplele de mai sus au elemente comune: afirmațiile sunt făcute prin intermediul internetului, în diverse variante, iar persoana despre care se afirmă, persoana posibil a fi prejudiciată este o persoană juridică – un comerciant de cele mai multe ori – și nu o persoană fizică. Sunt cele două aspecte particulare care ne-au suscitât interesul și care vor contura limitele

---

² Legea nr. 31/1990 privind societățile, publicată în M.O. nr. 126-127 din 17 noiembrie 1990, cu ultima modificare prin Legea nr. 152/2015, publicată în M.O. nr. 519 din 13 iulie 2015.

demersului nostru juridic, pornind de la premisa că persoana juridică titulară a dreptului referitor la personalitate susține că reputația sa a fost prejudiciată.

3. Dar o persoană juridică are un drept la reputație, un drept la demnitate, un drept la imagine? Poate fi ea titulară a drepturilor personalității?

Încălări ale drepturilor personalității al căror titular este o persoană fizică au constituit obiectul unei jurisprudențe ample, atât la nivelul instanțelor din România, cât și la nivelul Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) ori al Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), existând abordări și pentru situația în care prejudicierea s-a produs prin mijlocirea internetului.

Persoanele juridice însă se află într-o postură dificilă, existând opinii foarte variate privind aptitudinea lor de a fi titulare de drepturi ale personalității: fie se neagă o asemenea vocație, fie se recunoaște o asemenea aptitudine, însă aceste drepturi ale personalității sunt excluse din categoria drepturilor fundamentale, fie se pune semn de egalitate între persoanele juridice și persoanele fizice³. Chestiunea este de foarte importantă pentru a ști care va fi situația prejudiciilor produse în statele care nu recunosc drepturile personalității persoanelor juridice având în vedere că din cauza caracterului global al internetului informațiile defăimătoare pot fi accesate de oriunde și prejudiciile se pot produce în dauna unui comerciant oriunde pe mapamond.

Fără a ne lăsa antrenați în dezbaterile aprinse care există pe această temă, vom încerca să aflăm dacă persoanelor juridice le sunt recunoscute drepturile referitoare la personalitate. Pentru persoanele juridice sunt acestea drepturi fundamentale și, implicit, se bucură ele de protecția Convenției Europene a Drepturilor Omului („Convenția”) sau de protecție la nivelul sistemului de drept din UE, CEDO respectiv CJUE?

4. Poziția doctrinei. Răspunsurile date întrebărilor de mai sus sunt contradictorii. S-a afirmat că este dificil a accepta o asemenea extindere,

---

³ Discuțiile nu sunt limitate la cele două sisteme europene. Pentru exemple din cealaltă parte a Atlanticului, a se vedea, de exemplu, Hotărârea *Citizens United/Federal Election Commission* 558 U. S. 310 (2010), referitoare la libertatea discursului politic al persoanelor juridice și, mai recent, Hotărârea *Burwell/Hobby Lobby Stores* 573 U. S. (2014), unde Curtea Supremă a SUA a recunoscut că societățile cu scop lucrativ pot să susțină convingeri religioase.

chiar dacă unele atribute ale persoanei juridice pot evoca o oarecare analogie cu argumentul că aceste drepturi sunt intim atașate persoanei fizice.⁴

Alți autori au recunoscut drepturile referitoare la personalitate ale persoanelor juridice, însă le-au catalogat ca drepturi inferioare celor ale persoanelor fizice, întrucât „dacă este vorba despre bani, atunci nu este demn de protecție a drepturilor fundamentale”.⁵

5. Aspecte de drept comparat. Drepturile personalității sunt recunoscute la nivel național prin legi organice, prin coduri sau chiar prin constituție.

În dreptul german, protecția drepturilor referitoare la personalitate se realizează pentru persoanele fizice, cât și pentru cele juridice, începând de la nivel constituțional. Dreptul referitor la personalitate al întreprinderii protejează reputația unei întreprinderi și libertatea garantată constituțional a acesteia de a desfășura o activitate comercială⁶. În Franța, se pare că s-a acceptat faptul că persoanele juridice beneficiază de anumite drepturi referitoare la personalitate, în special atunci când onoarea sau reputația acestora este pusă în discuție⁷. În dreptul englez, conceptele de defăimare și aserțiuni false rău intenționate protejează reputația și interesul economic al entităților juridice⁸. În Spania, instanța supremă a admis existența onoarei și a intimității persoanelor juridice încă din 1939, menținându-și poziția și printr-o sentință din 1995⁹, care statua că, în anumite împrejurări, poate exista o recunoaștere expresă sau tacită a drepturilor fundamentale și persoanelor juridice. În hotărâre se arată că deși dreptul la onoare și la intimitate se găsește într-o strânsă legătură cu persoana fizică, acestea nu trebuie să fie excluse din domeniul protecției persoanei juridice: „persoana

---

⁴ O. Ungureanu, C. Munteanu, *Dreptul la propria imagine, în noul Cod civil*, în *Liber amicorum Liviu Pop. Reforma dreptului privat roman în contextul federalismului juridic European*, Editura Universul Juridic, București, 2015, pp.914-933.

⁵ *Ibidem*.

⁶ A. Koreng, *Das «Unternehmenspersönlichkeitsrecht» als Element des gewerblichen Reputationsschutze*, în GRUR 2010, pp. 1065-1070, [Online] la <https://www.juris.de/jportal/prev/SBLU000850410>.

⁷ L. Dumoulin, *Les droits de la personnalité des personnes morales*, în *Revue des sociétés nr.1/2006*, spéc., pp. 3-12.

⁸ O. Ungureanu, C. Munteanu, *op. cit.*, pp.914-933.

⁹ Decizia Tribunalului Constituțional nr. 139 din 26 sept. 1995 citată în O. Ungureanu, C. Munteanu, *op. cit.*, pp.914-933.

juridică poate și ea să fie vătămată în onoarea sa atunci când este defăimată sau când, din pricina altuia, decade din considerarea de care s-a bucurat”¹⁰.

6. Jurisprudența CEDO, jurisprudența CJUE. Drepturile personalității sunt recunoscute la nivel european prin dispozițiile Convenției și ale Cartei Europene a Drepturilor Fundamentale („Carta”). De altminteri, între Cartă și Convenție există convergență. În hotărârea *Rotaru vs. România*, referitor la drepturile fundamentale din Cartă se face trimitere la Convenție, arătându-se că înțelesul dreptului fundamental consacrat de Cartă este același cu cel conferit de Convenție, fără ca aceasta să împiedice dreptul UE să îi acorde limite mai largi. Dreptul la viața privată¹¹ din Cartă este un drept corespunzător celui din art. 8 al Convenției¹², textele – alineatul 1 – celor două articole fiind identice.

Inițial, în cadrul sistemului Convenției, doar articolul 1 din Protocolul adițional nr. 1 la Convenție privind dreptul de proprietate prevedea în *mod expres* aplicarea acestuia în cazul persoanelor juridice. Cu toate acestea, ulterior, atât CEDO, cât și CJUE au extins în mod gradual protecția drepturilor fundamentale la persoanele juridice în cazurile în care o astfel de abordare părea adecvată cu privire la dreptul fundamental în cauză. În ambele sisteme, extinderea drepturilor fundamentale la persoanele juridice s-a produs în mod natural și spontan. De exemplu, a fost acceptată extinderea în ceea ce privește libertatea de expresie, dreptul la respectarea domiciliului și a corespondenței și dreptul la un proces echitabil¹³.

Punctual, în ceea ce privește drepturile referitoare la personalitate ale persoanelor juridice, recunoașterea indirectă a acestora poate fi regăsită în Hotărârea *Fayed împotriva Regatului Unit*¹⁴. CEDO a afirmat că, în ceea ce privește dreptul la o bună reputație, limitele unor critici acceptabile sunt mai

¹⁰ O.Ungureanu, C. Munteanu, *op.cit.*, pp.914-933.

¹¹ Art. 7 din Cartă – „*Respectarea vieții private și de familie*” – prevede că: „*Orice persoană are dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a secretului comunicațiilor (...)*”.

¹² Art. 8 din Convenție – „*Dreptul la respectarea vieții private și de familie*” – are următorul conținut „*1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale. 2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora*”.

¹³ P. Oliver, *Companies and their Fundamental Rights: a comparative perspective*, în *International and Comparative Law Quarterly*, vol. 64, ediția a treia, iunie 2015, pp. 661-696.

¹⁴ Hotărârea CEDO în cauza *Fayed împotriva Regatului Unit* din 21 septembrie 1990.

largi cu privire la oamenii de afaceri implicați în companii publice decât pentru persoane private¹⁵. În plus, CEDO a apreciat că statutul unei părți din proces de a fi companie multinațională nu înlătură dreptul acesteia de a se apăra împotriva unor acuzații calomnioase.

Pe de altă parte însă, CEDO a admis că, în ceea ce privește limitarea drepturilor fundamentale, părțile semnatare ale Convenției ar putea să dispună de o marjă de apreciere mai mare pentru situațiile referitoare la activitățile profesionale ale persoanelor implicate.

În mod similar, CJUE¹⁶ a confirmat faptul că persoanele juridice beneficiază de dreptul de proprietate¹⁷, dar și de libertatea de a desfășura o activitate comercială¹⁸. Drepturile referitoare la personalitate pot fi concepute și ca instrumente pentru protecția efectivă a altor drepturi fundamentale de care beneficiază persoanele juridice, cum ar fi libertatea de a desfășura o activitate comercială. Pe cale de consecință, încălcarea drepturilor referitoare la personalitate ale unei societăți care constă într-un prejudiciu adus reputației acesteia se va traduce în mod direct în încălcarea drepturilor economice ale acesteia. Ca urmare, protecția efectivă a acestor drepturi economice (de care se bucură, cu siguranță, persoanele juridice) impune și protecția drepturilor referitoare la personalitate ale acestora.

În prezent, CJUE este investită printr-o cerere de decizie preliminară formulată de Riigikohus (Curtea Supremă, Estonia) cu o cauză care, conex, ridică tocmai problema recunoașterii drepturilor personalității și în favoarea persoanelor juridice. Este vorba despre cauza C-194/16, *Bolagsupplysningen OÜ, Ingrid Ilsjan împotriva Svensk HandelAB – „Regulamentul nr. 1215/2012 – Competența în materie delictuală și cvasidelictuală – Publicarea de informații pe internet – Drepturile referitoare la personalitate ale persoanelor juridice – Centru de interese – Ordin de a șterge și de a corecta informațiile într-un alt stat membru – Cerere de despăgubiri”*.¹⁹

---

¹⁵ A se vedea de asemenea și Hotărârea CEDO *Steel și Morris împotriva Regatului Unit* din 15 mai 2005 și Hotărârea CEDO în cauza *Markt intern Verlag GmbH și Klaus Beermann împotriva Germaniei* din 20 noiembrie 1989.

¹⁶ Curtea a stabilit că persoanele juridice au dreptul la o cale de atac efectivă și de dreptul la asistență juridică și că acestea beneficiază de prezumția de nevinovăție.

¹⁷ A se vedea, Hotărârea *Berlington Hungary* și alții din 11 iunie 2015.

¹⁸ A se vedea Hotărârea *AGET Iraklis* din 21 decembrie 2016, C-201/15.

¹⁹ Cauza este pendinte, fiind depuse Concluziile avocatului general Michal Bobek la data de 13 iulie 2017. În speță este vorba despre o societate estoniană care desfășoară activități în Suedia și care a fost inclusă pe o listă neagră, pe pagina de internet a unei federații a

7. În România, în prezent, fără să distingă, art. 58 C.civ. cu denumirea marginală „Drepturi ale personalității” consacră: „(1) Orice persoană are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la demnitate, la propria imagine, la respectarea vieții private, precum și alte asemenea drepturi recunoscute de lege”.

După ce în această parte generală sunt enumerate drepturile personalității, într-o secțiune subsecventă – secțiunea 2 – sunt reglementate dreptul la viață, la sănătate și la integritate fizică și psihică, care sunt drepturi inerente calității de ființă umană și pot aparține exclusiv persoanei fizice.

De-abia ulterior, într-o altă secțiune – secțiunea 3 – în art. 72 C. civ. este definit dreptul la demnitate în cuprinsul căruia este inclus expres și dreptul la reputație: „(1) Orice persoană are dreptul la respectarea demnității sale. (2) Este interzisă orice atingere adusă onoarei și reputației unei persoane, fără consimțământul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75”.²⁰

În Titlul V cu denumirea „Apărarea drepturilor nepatrimoniale”, după ce consacră în art. 252 C.civ. cu titlu de principiu că orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor intrinseci ființei umane – printre care și demnitatea – și indică mijloacele juridice de apărare concrete puse la îndemâna persoanelor prejudiciate, în art. 257 C.civ – „Apărarea drepturilor nepatrimoniale ale persoanei juridice” – se prevede că „Dispozițiile prezentului titlu se aplică prin asemănare și drepturilor nepatrimoniale ale persoanelor juridice”.

---

angajatorilor din Suedia, pentru presupuse practici comerciale îndoielnice, constând în „acte de fraudă și înșelăciune”. Pagina de internet a atras comentarii ostile din partea cititorilor săi, iar pe forumul de discuții al paginii de internet se regăseau aproximativ 1 000 de comentarii, inclusiv apeluri la acte de violență împotriva societății din Estonia și a angajaților acesteia.

Societatea estoniană a introdus o acțiune în fața instanțelor estoniene împotriva federației suedeze acuzând-o că informațiile publicate i-au afectat onoarea, reputația și renumele. Aceasta a solicitat instanțelor estoniene să oblige federația suedeză la rectificarea informațiilor și la ștergerea comentariilor de pe pagina sa de internet. De asemenea, aceasta a solicitat despăgubiri pentru prejudiciul pretins suferit ca urmare a informațiilor și a comentariilor care au fost publicate online.

²⁰ Art. 75 C.civ. cu denumirea marginală „Limite” prevede că: „(1) Nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în această secțiune atingerile care sunt permise de lege sau de convențiile și pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte. (2) Exercițarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea pactelor și convențiilor internaționale la care România este parte nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în prezenta secțiune”.

8. O primă concluzie. În considerarea celor mai sus expuse apreciem că, la nivel de principiu, nu există motive întemeiate pentru care persoanele juridice să nu fie înzestrate, în măsura în care analogia permite în mod rezonabil acest lucru, cu drepturi referitoare la personalitate. Este adevărat că referitor la persoana fizică se face vorbire și se reglementează „personalitatea *umană*”, iar în privința persoanei juridice expresia utilizată este „personalitate *juridică*”, dar apreciem că dreptul fundamental în cauză poate fi recunoscut unei persoane juridice dacă, printr-o analogie rezonabilă, el poate fi aplicat unei persoane juridice. Apreciam că drepturile personalității – inclusiv dreptul la reputație – sunt aferente și calității de persoană juridică, intră în categoria drepturilor fundamentale și se bucură de protecție la nivel european, în măsura în care acestea nu sunt indisolubil legate de calitatea de ființă.

9. Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, reputația reprezintă „păreră publică, favorabilă sau defavorabilă, despre cineva sau ceva; felul în care cineva este cunoscut sau apreciat; renume, faimă, celebritate”.

În doctrină, se apreciază că granița dintre onoare și reputație este destul de greu de stabilit, ele putând fi considerate două fațete ale dreptului la demnitate. Onoarea este un sentiment complex, determinat de percepția pe care fiecare persoană o are despre demnitatea sa, în timp ce reputația înseamnă felul în care o persoană este considerată în societate.

Reputația nu este înnăscută, ci este, de cele mai multe ori, dobândită, prin modul exemplar în care persoana se comportă în viața privată sau în cea socială. Afirmarea este valabilă atât referitor la persoanele fizice, cât și în privința societăților reglementate de Legea nr. 31/1990 privind societățile. Maniera în care comerciantul persoană juridică se comportă în viața de afaceri încă de la constituirea ei generează în piață un renume, care are caracteristica de a atrage sau, dimpotrivă, de a respinge clientela sau partenerii contractuali ori potențialii investitori. Nu este de neglijat că o condiție cerută până de curând pentru ca o persoană să poată fi numită administrator al unei societăți era onorabilitatea acesteia – administratorul fiind considerat că reprezintă imaginea societății.

10. Fapta ilicită cauzatoare de prejudicii. Pentru a se antrena răspunderea civilă este necesar să existe o faptă care aduce atingere dreptului la reputație, faptă săvârșită în cazul de față printr-un mijloc specific –

internetul – ceea ce îi conferă o serie de trăsături care se reflectă și asupra consecințelor, adică asupra prejudiciului.

La stabilirea caracterului prejudiciabil al faptei trebuie găsit un just echilibru între libertatea de exprimare și dreptul la reputație, întrucât conform 30 alin. 6 din Constituția României, „*libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine*”, existând doctrină amplă și jurisprudență bogată atât națională, cât și la nivelul CEDO pe această temă.

Criteriile de apreciere a caracterului prejudiciabil de care instanța ar putea ține seama sunt: reputația persoanei juridice despre care se fac afirmațiile denigratoare, forma, stilul și contextul mesajului critic, contextul în care este redactată informația (cauza Niculescu Dellakeza împotriva României), interesul public pentru informația postată (cauza Bugan împotriva României), buna sau reaua credință a celui care a furnizat informația (cauza Ileana Constantinescu împotriva României).

Este necesar ca presupusele informații prejudiciabile să fie susceptibile să afecteze activitățile profesionale, comerciale ale persoanei juridice.²¹

11. Prejudiciul. În ceea ce privește existența și întinderea prejudiciului cauzat prin încălcarea drepturilor personalității prin intermediul internetului, ar trebui făcută distincția dintre persoane fizice și juridice? Pentru că pentru cele dintâi există o oarece practică, atât în ceea ce privește prejudiciului patrimonial, cât și prejudiciul moral.

În cazul persoanelor juridice, a societăților (comerciale), cel mai probabil este ca prejudiciul să se producă în mod specific în legătură cu activitatea profesională a acestora. În privința societăților considerăm că despăgubirile solicitate ca răspuns la informațiile prejudiciabile publicate pe internet corespund, în realitate, pierderilor comerciale ale acestora.

Acest lucru ridică probleme diferite față de cele care apar în cazul unei persoane fizice a cărei reputație este afectată.

De ce este dificil de cuantificat prejudiciul în cazul încălcării dreptului la reputație al persoanelor juridice săvârșită prin internet?

---

²¹ Decizia nr. 1044/8.08.2017 a Curții de Apel București, [Online] la <https://www.clujust.ro/trimis-judecata-pentru-ca-creat-pagina-de-facebook-icepworld-o-mare-teapa-achitat-definitiv/>, accesată la data de 25.10.2017.

Internetul este o metodă de difuzare a informației complet diferită de cea realizată prin intermediul suporturilor convenționale, deoarece presupune accesul universal la informație. După cum bine se știe, informația se poate consulta în orice loc al lumii în care există acces la internet. Gravitatea prejudiciului care poate fi suferit de titularul dreptului fundamental este sporită de faptul că informațiile denigratoare sunt disponibile în orice punct al planetei. Chiar și mijloacele care presupun plata unei taxe pentru accesarea informației se diferențiază de formatele tradiționale de difuzare prin faptul că, în general, achiziționarea acestora presupune acoperirea întregului mapamond. Pe de altă parte, pentru că informațiile sunt accesate în diferite state și pentru că informația poate prezenta un interes particular într-un anumit loc, tot în acel loc eventuala atingere adusă drepturilor referitoare la personalitate va putea produce prejudiciul cel mai grav.

Nici impactul aspectului temporal nu poate fi trecut cu vederea. Internetul conferă accesul instantaneu la conținutul informației și potențial de permanență informațiilor. Odată ce un conținut circulă pe internet, prezența sa pe internet este, în principiu, nelimitată în timp, chiar dacă informația, în aparență, este ștearsă.

Din toate aceste motive măsurarea impactului informației care în cadrul mijloacelor de informare în masă tradiționale se întemeiau pe tehnici oarecum sigure, se transformă într-o sarcină imposibil de îndeplinit atunci când informația circulă pe internet, iar evaluarea prejudiciului este foarte dificilă.

12. La stabilirea prejudiciului patrimonial în cazul unei persoane juridice cu scop lucrativ – de exemplu, o societate reglementată de Legea nr. 31/1990 privind societățile –, un criteriu de care se va ține seama este scăderea a cifrei de afaceri. Dacă reputația comercială a fost vătămată, consecința este pierderea partenerilor de afaceri, pierderea actualei clientele și imposibilitatea cooptării de noi clienți – elemente care vor fi luate în considerare la cuantificarea prejudiciului patrimonial. Se poate ca prin publicarea de informații incorecte să se ajungă la paralizarea activității societății denigrate. În special în domeniul afacerilor reputația unei societăți, „imaginea” pe care o are aceasta constituie un adevărat capital (moral). Atingerea adusă reputației va avea consecințe pecuniare importante, uneori hotărâtoare pentru societatea comercială, dar și pentru administratorul sau

asociații săi, oamenii de afaceri, mergând până la compromiterea bussinesului ca o consecință a repudierii lor din viața lor de afaceri.

13. Existența unui prejudiciu nu se poate presupune, ci trebuie dovedită. Simpla postare a unor informații despre activitatea unei persoane nu duce automat la existența unui prejudiciu. În lipsa unor dovezi clare, din care să rezulte îndeplinirea cumulativă a condițiilor răspunderii civile delictuale – și mai ales a raportului de cauzalitate – nu poate duce la obligarea la plata unor despăgubiri civile.

Scăderea cifrei de afaceri sau a numărului de clienți ori a altor contacte profesionale se va avea în vedere doar dacă acestea sunt consecința postării respectivei informații pe internet, chestiune aferentă problematicii raportului de cauzalitate. Împrejurarea diminuării încasărilor, a cifrei de afaceri, a clientelei societății, a profitului poate fi explicată în egală măsură și prin circumstanțe obiective care au afectat piața specifică obiectului de activitate al societății respective. Ar putea fi vorba de un management defectuos, de o schimbare în structura acționariatului, de modificări legislative la nivelul fiscalității sau de orice altă cauză care nu are legătură cu informațiile denigratoare publicate și care nu va antrena obligarea postacului la plata de daune. Altfel spus, dacă nu se va face dovada raportului de cauzalitate între informațiile postate și diminuarea încasărilor societății nu se vor datora daune. Iar stabilirea raportului de cauzalitate între postarea denigratoare și diminuarea unor indicatori economici cuantificabili, dar care nu reprezintă prejudiciul suferit, este foarte greu de probat.

Chiar dacă se va constata că diminuarea indicatori economici este consecința directă a postărilor contestate, instanța nu va obliga la plata unor sume egale cu aceste scăderi, întrucât reducerile constatate nu reprezintă prejudiciul suferit de persoana prejudiciată. Diminuările cuantificabile ale acestor indicatori economici vor reprezenta repere de care instanța va ține seama la stabilirea daunelor cuvenite.

14. La stabilirea prejudiciului instanța va ține seama și de o serie de elemente care nu sunt cuantificabile economic:

- situația de fapt a societății prejudiciate considerate *în contextul* naturii informației postate;

- poziția în mediul de afaceri a societății prejudiciate și modul în care poziția respectivă ar fi putut sau nu ar fi putut fi afectată de declarația controversată;

- numărul de consultări (accesări) ale site-ului, însă aceasta nu face să se cunoască numărul de persoane care au accesat informația, întrucât din momentul în care o informație este postată pe internet, particularii se transformă imediat, voluntar sau involuntar, în distribuitori de informații prin rețele de socializare, prin comunicare electronică, prin linkuri, prin bloguri sau prin orice alte mijloace oferite de internet. Chiar și o singură accesare a informației conduce la concluzia că se produce o „distribuție”.

- limba paginii de internet, respectiv a postării, contribuie la delimitarea influenței informațiilor denigratoare publicate într-o anumită zonă. Cu toate acestea, odată cu dezvoltarea traducerii automate și cu publicarea informațiilor în limbile de circulație internațională, acest criteriu nu mai este atât de semnificativ cu privire la posibila accesare a informației și, implicit, a stabilirii prejudiciului cauzat societății defăimate.

- publicitatea conținută pe pagina de internet, în cazul în care există, poate da o serie de indicii cu privire la care raza teritorială în care informația are vocația de a fi consultată și implicit de a cauza prejudicii societății defăimate.

- conduita administratorului paginii de internet (acolo unde este cazul) cu privire la îndeplinirea obligațiilor pozitive de a cenzura sau a împiedica publicarea mesajelor cu un conținut defăimător.

15. Situația prejudiciului nepatrimonial. În principiu, încălcarea drepturilor personalității, care sunt drepturi nepatrimoniale, poate genera prejudicii patrimoniale și prejudicii nepatrimoniale. Acoperirea acestora din urmă se realizează prin acordarea de daune morale.

Problema acordării daunelor morale persoanelor juridice a fost dintotdeauna controversată, în principiu susținându-se că persoanele juridice nu au o asemenea vocație. Totuși, pe tărâmul art. 54 alin. 1 din Decretul nr. 31/1954 privind persoanele fizice și juridice²², o parte a doctrinei admitea că

---

²² Art. 54 din Decretul nr. 51/1934 privind persoanele fizice și persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954 (abrogat) prevedea că: „(1) *Persoana care a suferit o atingere în dreptul său la nume ori la pseudonim, la denumire, la onoare, la reputație, în dreptul personal nepatrimonial de autor al unei opere științifice, artistice ori literare, de inventator sau în orice alt drept personal nepatrimonial, va putea cere instanței judecătorești încetarea săvârșirii faptei care aduce atingerea drepturilor mai sus arătate. (2) Totodată, cel care a suferit o asemenea atingere va putea cere ca instanța judecătorească să oblige pe autorul faptei săvârșite fără drept, să publice, pe socoteala acestuia, în condițiile stabilite de instanța, hotărârea pronunțată ori să îndeplinească alte fapte destinate să restabilească dreptul atins”.*

sunt supuse reparației și prejudiciile cauzate ca urmare a încălcării drepturilor sale cu conținut neeconomic.

În jurisprudența penală mai veche s-a afirmat deseori că persoanele juridice nu pot primi daune morale, întrucât nu există un prejudiciu psihic în aceste situații, afirmându-se că „este nelegală soluția de obligare a inculpatului la plata daunelor morale către persoane juridice, acestea acordându-se numai persoanelor fizice care au suferit un prejudiciu moral de pe urma comiterii unei suferințe.”²³

Mai târziu, pe cale jurisprudențială, s-a arătat că „nu se poate generaliza în sensul că prejudiciul moral nu poate fi încercat decât de o persoană fizică, chiar dacă în marea majoritate a cazurilor doar aceste subiecte de drept sunt predispușe la suferirea unui astfel de prejudiciu. Existența daunelor morale a fost recunoscută pentru a stabili o modalitate de reparare a suferințelor fizice încercate sau a atingerilor aduse onoarei, demnității, reputației, prestigiului unei persoane. Dacă aceste atribute sunt în general proprii persoanelor fizice, unele dintre ele pot fi atribuite și persoanelor juridice”²⁴. În această cauză, partea prejudiciată era o universitate care afirma că i-a fost încălcată reputația. Instanța a reținut că reputația și prestigiul sunt valori morale inerente unei instituții de învățământ superior și care, împreună cu calitatea actului de învățământ pe care îl oferă, îi generează acesteia o anumită poziție în ierarhia universitară, obligând la plata de daune morale.

Ulterior, în anul 2012, instanța supremă a obligat o persoană juridică la plata daunelor morale pentru prejudicii cauzate altei persoane juridice pentru fapte de contrafacere și concurență neloială. Prin hotărârea amintită pentru prima oară, o societate comercială a fost condamnată penal pentru săvârșirea a două infracțiuni de contrafacere de marcă și pentru o infracțiune de concurență neloială, iar pe latura civilă a cauzei obligă inculpații în solidar la plata de daune materiale și 20.000 lei daune morale.

---

²³ A se vedea Curtea de Apel București, Secția a I-a penală, Decizia nr. 162/03.02.2004.

²⁴ A se vedea Curtea de Apel Timișoara, Secția civilă, Decizia nr. 348 din 5 aprilie 2011, nepublicată, citată în A.-R. Ilie, *Pot fi acordate daune morale unei persoane juridice în cadrul acțiunii civile exercitate în procesul penal?*, [Online] la <https://www.juridice.ro/256275/pot-fi-acordate-daune-morale-unei-persoane-juridice-in-cadru-actiunii-civile-exercitate-in-procesul-penal.html>, accesat la 25.10.2017.

Cu privire la daunele morale, instanța a motivat că acordarea unei sume de 20.000 lei „este de natură a acoperi prejudiciul moral suferit prin contrafacerea mărfii și concurență neloială efectuate de inculpați”.

O observație se impune: în ceea ce privește infracțiunea de concurență neloială, posibilitatea acordării de daune morale este prevăzută expres de art. 9 din Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, însă instanța nu a reținut acest articol ca temei de drept pentru acordarea daunelor morale. Potrivit textului de lege amintit, dacă „infracțiunea cauzează daune morale, cel prejudiciat este în drept să se adreseze instanței competente cu acțiune în răspundere civilă corespunzătoare”. Textul nu distinge după cum cel prejudiciat este o persoană fizică ori juridică. Însă, cu privire la infracțiunea de contrafacere, nu există un text similar, ceea ce ar sugera că daunele morale pot fi acordate independent de existența vreunei mențiuni exprese în legea specială²⁵.

Însă în anul 2016, instanța supremă printr-o altă hotărâre a stabilit că doar în cazul în care prin legi speciale se recunoaște expres dreptul la daune morale, acestea pot fi acordate în temeiul textului din legea specială și nu apreciind întrunirea condițiilor generale ale răspunderii civile consacrate în Codul civil. În decizia invocată, Înalta Curte de Casație și Justiție arată că rolul daunelor morale este acela de a conduce la o reparare a suferințelor fizice încercate sau a atingerilor aduse onoarei, demnității, reputației, prestigiului unei persoane. În continuare, instanța supremă afirmă că: „deși aceste atribute sunt în general proprii persoanelor fizice, unele dintre ele pot fi atribuite și persoanelor juridice, însă, în aceste cazuri, legiuitorul a recunoscut în mod expres posibilitatea acordării daunelor morale persoanei juridice (de exemplu, pentru fapte de concurență neloială sau pentru nesocotirea dreptului la denumire, sediu, emblemă, marcă de fabrică)”. Prin urmare, Înalta Curte a reținut că „posibilitatea acordării daunelor morale nu poate fi extinsă artificial pentru a putea analiza îndeplinirea cumulativă a cerințelor impuse de Codul civil, întrucât persoana juridică nu poate pretinde un prejudiciu psihic sau vreo suferință fizică provocată”.²⁶

---

²⁵ <https://www.juridice.ro/256275/pot-fi-acordate-daune-morale-unei-persoane-juridice-in-cadru-actiunii-civile-exercitate-in-procesul-penal.html>. A se vedea, A.-R. Ilie, *Notă* la sentința 41 din 10 martie 2011 a Tribunalului Buzău, în *Curierul Judiciar* nr. 2/2013.

²⁶ I.C.C.J., sect. a II-a civ., Decizia nr. 373 din 24 februarie 2016, [Online] la <https://www.juridice.ro/446645/iccj-admisibilitatea-acordarii-de-daune-morale-unei-persoane-juridice.html>, accesat la 14.10.2017.

Și totuși, sistemul noului Cod civil recunoaște drepturile nepatrimoniale ale persoanei juridice și consacră expres posibilitatea reparării prejudiciilor materiale sau morale cauzate prin încălcarea lor. Astfel, art. 253 C.civ.²⁷ – „*Mijloace de apărare*” – prevede expres că: „*De asemenea, persoana prejudiciată poate cere despăgubiri sau, după caz, o reparație patrimonială pentru prejudiciul, chiar nepatrimonial, ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea este imputabilă autorului faptei prejudiciabile*”.

Daunele morale se justifică doar dacă s-a făcut dovada faptului că publicarea informațiilor respective a avut o influență directă asupra activității comerciale desfășurate de societatea prejudiciată în mediul de afaceri, respectiv că ar fi condus la micșorarea șanselor sale în competiția comercială, evaluarea trebuind să fie făcută în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei, sens în care s-a pronunțat și CEDO în mod constant.

16. Dacă se admite posibilitatea acordării de daune morale persoanelor juridice se pune problema cuantificării sumelor cuvenite persoanelor prejudiciate.

Prejudiciile morale constituie consecințe dăunătoare care nu pot fi evaluate în bani, deci cu un conținut neeconomic și care rezultă din încălcările drepturilor personale nepatrimoniale.

În materia daunelor morale, dată fiind natura prejudiciului care le generează, practica judiciară și literatura de specialitate au subliniat că nu există criterii precise pentru cuantificarea lor, respectiv că problema stabilirii despăgubirilor morale nu trebuie privită ca o cuantificare economică a unor

---

²⁷ Art. 253 C.civ. cu denumirea marginală „*Mijloace de apărare*” are următorul conținut: „(1) *Persoana fizică ale cărei drepturi nepatrimoniale au fost încălcate ori amenințate poate cere oricând instanței: a) interzicerea săvârșirii faptei ilicite, dacă aceasta este iminentă; b) încetarea încălcării și interzicerea pentru viitor, dacă aceasta durează încă; c) constatarea caracterului ilicit al faptei săvârșite, dacă tulburarea pe care a produs-o subzistă.* (2) *Prin excepție de la prevederile alin. (1), în cazul încălcării drepturilor nepatrimoniale prin exercitarea dreptului la libera exprimare, instanța poate dispune numai măsurile prevăzute la alin. (1) lit. b) și c).* (3) *Totodată, cel care a suferit o încălcare a unor asemenea drepturi poate cere instanței să îl oblige pe autorul faptei să îndeplinească orice măsuri socotite necesare de către instanță spre a ajunge la restabilirea dreptului atins, cum sunt: a) obligarea autorului, pe cheltuiala sa, la publicarea hotărârii de condamnare; b) orice alte măsuri necesare pentru încetarea faptei ilicite sau pentru repararea prejudiciului cauzat.* (4) *De asemenea, persoana prejudiciată poate cere despăgubiri sau, după caz, o reparație patrimonială pentru prejudiciul, chiar nepatrimonial, ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea este imputabilă autorului faptei prejudiciabile. În aceste cazuri, dreptul la acțiune este supus prescripției extinctive*”.

drepturi și valori nepatrimoniale (cum ar fi demnitatea, onoarea), ci ca o evaluare complexă a aspectelor în care vătămările produse se exteriorizează, supusă puterii de apreciere a instanțelor de judecată. Despăgubirile solicitate ca răspuns la informațiile prejudiciabile publicate pe internet corespund, în realitate, pierderilor comerciale pentru entitățile juridice.²⁸

Stabilirea daunelor morale nu este supusă unor criterii legale de determinare, la evaluarea acestora, urmând a fi avute în vedere consecințele negative suferite, importanța valorilor lezate, intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării etc.

Principiul ce se degajă din jurisprudența CEDO în materia daunelor morale, pe care instanțele naționale sunt obligate să îl aplice, este acela al statuării în echitate asupra despăgubirii acordate victimei, în raport de circumstanțele particulare ale fiecărui caz în parte și nu în funcție de criterii de evaluare prestabilite. De asemenea, conform aceleiași jurisprudențe, despăgubirile acordate trebuie să păstreze un raport rezonabil de proporționalitate cu paguba suferită²⁹. Totodată, trebuie să existe un echilibru între prejudiciul moral suferit și despăgubirile acordate, care, pe de o parte, să permită celui prejudiciat anumite avantaje care să atenueze suferințele morale, dar pe de altă parte să nu permită să se ajungă în situația îmbogățirii fără just temei.

17. Concluzii. În bine sau în rău, internetul a schimbat complet regulile jocului: a democratizat publicarea. În era paginilor de internet private, a postărilor personale, a blogurilor și a rețelelor sociale, se pot distribui cu foarte mare ușurință informații privind oricare altă persoană, fie că este vorba despre persoane fizice sau juridice sau autorități publice.

Caracterul global și permanent al informațiilor contribuie la agravarea prejudiciului ce poate fi suferit de către titularul dreptului fundamental și la dificultăți enorme în evaluarea acestuia. Imposibilitatea cunoașterii numărului de accesări ale informației și lipsa controlului privind

---

²⁸ „Datorită împrejurării că un astfel de prejudiciu nu poate fi evaluat direct în bani și că legiuitorul nu a fixat niște limite sau criterii orientative, în practică judecătorul nu poate recurge la probe, astfel încât va trebui să acorde societății o anumită sumă globală, care să compenseze prejudiciul moral suferit” – G. Boroi, L. Stănciulescu, *Drept civil. Curs selectiv pentru licență. Teste grilă*, ediția a 3-a, revăzută și actualizată, Editura Hamangiu, București, 2006, pag. 257.

²⁹ Cu privire la aceste aspecte a se vedea, Î.C.C.J., sect I-a civ., Decizia nr. 36/2017 [Online] la <https://www.universuljuridic.ro/accident-rutier-conditiile-de-acordare-a-daunelor-materiale-si-morale-ncpc-legea-136-1995/>, accesat la 17.10.2017.

difuzarea informației fac aproape imposibilă sarcina instanței de a cuantifica prejudiciul suferit de către persoana juridică.

Este unul dintre motivele pentru care apreciem că anumite categorii juridice, printre care se numără și cele care au constituit obiectul prezentului studiu, reclamă cel puțin o nuanțare atunci când sunt avute în vedere în raport cu relațiile care se desfășoară prin internet.

